

ENIGE TECHNISCHE GEGEVENS

Anno 1938 viel de molen voorgoed stil. De jarenlange aftakeling kon beginnen... De heer Rafaël De Moor kocht de ruïne in 1972 aan en liet nagenoeg onmiddellijk voorlopige herstellingswerken uitvoeren. Het echtpaar Frank De Moor - Els Lecluse, thans eigenaars en opdrachtgevers van deze prachtige restauratie, lieten de molen in zijn oude glorie herrijzen. Deze stenen windreus met z'n gevucht van 24,40 meter, beheerst thans opnieuw de ganse vlakte van de Verrebeekmolen, met in de ZW-richting in de verte het oeroude steenkolenwoud. Onder deze ambachtelijke molens treffen we in feite drie grote categorieën aan: nl. De ros-, water- en windmolens. De windmolens kunnen op hun beurt onderverdeeld worden in standaardmolens (houten windmolens) en de stenen windmolens. Onder deze laatste soort treffen we dan de stenen stellingmolens, de beltmolens en de **grondzeilers** aan. Tot deze laatste behoort de "Verrebeekmolen".

Dit pronkstuk van ambachtelijkheid en werk op mensenmaat is thans zoals oorspronkelijk opnieuw getooid met de voor de streek typische saracenenkap, belegd met handbewerkte eikenhouten schaliën. De restauratie werd uitgevoerd door 2 aannemers. Voor het metselwerk tekende de firma BAM Construct uit Wilrijk. Het molengedeelte, toch het meest typerende van deze restauratie, werd uitgevoerd door de firma 't Gebinte Molenbouw uit Erpe-Mere en volledig op punt gezet door Molenbouw Roland & Kris Wieme uit Deinze.

Het malen van het graan gebeurt met 2 volledig uitgeruste koppels **Engelse natuurstenen** uit de groeven van La-Ferté-sous-Jouarre (F) en gescherpt met een excentrisch recht pandbilsel wat resulteert in een zeer voortreffelijk eindproduct, nl. 100 % kwaliteitsmeel van zowel tarwe, rogge, spelt en kamunt. Het derde koppel stenen wordt uitsluitend gebruikt voor de vermalen van graan tot veevoerders.

Het molengeraamte na de instandhoudingswerken en na de storm van 1983.

De reus gaat tegen de grond. De tijd en het water deden hun verwoestend werk.

Een foto en het doodsprentje van de laatste molenaar Remi Roman, geboren in 1874 en overleden in 1949 (ter beschikking gesteld door de familie).

De molen is tevens uitgerust met **een graanzuiveraar, een maaisbreker en pletmolen en een Cylinderbui**. Deze laatste laat ons toe verschillende soorten meel en tenslotte een fijne kwaliteitsbloem te vervaardigen. Bij langere periodes van windstijte kan tevens overgeschakeld worden op een elektrisch aangedreven maalkoppel. De granen welke alle hier ter plaatse worden gemalen op milieuvriendelijke, zeg maar ouderwetse wijze, komen uitsluitend uit de biologische landbouwsector. M.a.w. waar de granen worden geteeld zonder gebruik van kunstmeststoffen noch chemische gewasbeschermingsmiddelen. De molenaar, zelf een fervent lid van de VELT, houdt er in deze optiek dan ook aan om exclusief granen te vermalen afkomstig uit dit circuit. De eigenaars en de aangestelde molenaar streven ernaar om de drieëenheid, boer/mulder/bakker in ere te herstellen.

Wat is nu het essentiële verschil tussen het malen met stenen en deze met walsen? De industriële maalderijen malen trouwens uitsluitend met stalen walsen en gebruiken plansichters voor de productie van bloem. Door de variatie in ribben, groeven en afstelling van deze walsen, gebeuren er verschillende dingen. Bij het malen met walsen worden allerlei onderdelen van de graankorrel, de kiem, de zemel, de verschillende soorten meel gescheiden en apart gehouden, om tenslotte via een door de fabrikant te bepalen verhouding weer bij elkaar te worden gevoegd tot volkorenmeel of andere meel/bloemsoorten.

Malen met molenstenen houdt in dat het meel in één maalgang wordt vermalen tot **100 % volkorenmeel**. Hierbij blijven dus de bestanddelen van het meel dezelfde verhouding hebben als in de oorspronkelijke korrel die bij de walsmethode niet zo hoeft te zijn.

De producten welke de "Verrebeekmolen" voor u produceert zijn dan ook biomelen en dito bloem van zowel tarwe, rogge en spelt. Maar ook minder gekende granen, zoals boekweit, gierst, quinoa en amarant worden er ter plaatse op steen gemalen.

Als een fenix verrees de Verrebeekmolen uit de puinen, opgebouwd met liefde en vakmanschap. De Saracenenkap ligt klaar om erop geplaatst te worden. Deze kap weegt circa 13 ton.

BEZOEK AAN DE MOLEN

1. Het ganse jaar door, iedere laatste zondag van de maand tussen 14 en 18 uur.
2. Geleid bezoek aan de molen met de nodige deskundige uitleg verstrekt door de molenaar, voor groepen van min. 10 personen, enkel op aanvraag bij de molenaar.
3. Wanneer de blauwe wimpel wappert op de molen is u steeds van harte welkom.

Adres van de aangestelde vrijwillige molenaar:

Paul Verschelden, tel. 09 361 84 22

Een uitgave van Toerisme Brakel vzw
p/a Gemeentehuis, Marktplein 1, 9660 Brakel
tel. 055 43 17 63
toerisme@brakel.be • www.toerisme-brakel.be

In samenwerking met gemeentebestuur Brakel en Toerisme Oost-Vlaanderen.

Brakel

Voor een actieve vakantie!

De Verrebeekmolen

BRAKEL-OPBRAKEL

INLEIDING

De Verrebeekmolen ligt in de gemeente Brakel, deelgemeente Oprakel. Deze molen, gebouwd in 1996, is een getrouwe kopie van de vroegere molen die om diverse bouwtechnische redenen diende te worden afgebroken en weer opgebouwd. Deze restauratie was mogelijk dankzij de Vlaamse Gemeenschap, de provincie Oost-Vlaanderen, het gemeentebestuur Brakel en de eigenaars, de heer en mevrouw Frank De Moor - Els Lecluse. In deze folder vindt men een historische nota, enige technische gegevens, wanneer en hoe is de molen te bezoeken en een ligingsplan. Vanaf het rondpunt te Nederbrakel volgt men de richting Ronse. Aan de kerk van Oprakel draait men links op, de Sint-Martensstraat in. Aan de kerk neemt men de Sint-Franciscusstraat. Deze straat volgend komt men op Verrebeke, de straat waar de molen te zien is.

Wij willen de bezoeker erop wijzen dat aan de molen en in de directe omgeving **beperkte parkeergelegenheid voorhanden is**. Daarenboven is "Verrebeke" een zeer smalle straat. Wij raden de bezoeker aan de wagen achter te laten op het Brakelse industrieterrein (Industrielaan - zijweg van de Geraardsbergsestraat). De Geraardsbergsestraat vindt men vanaf het rondpunt in Nederbrakel, richting Geraardsbergen. Vanaf de Industrielaan kan men te voet, langs het op de oude spoorbedding aangelegde **wandelpad**, de molen bereiken.

i Toerisme Brakel vzw. p/a Gemeentehuis, Marktplein 1, 9660 Brakel, tel. 055 43 17 63, fax (055) 42 62 36, e-mail: toerisme@brakel.be, waar men terecht kan voor diverse wandelbrochures over uitgepijld wandelpaden, een uitgepijld mountainbikeroute, een fietspaden-netwerk en diverse toeristische folders en info. Verdere info op www.toerisme-brakel.be.

Logies in Brakel: Hotel Molenwiek, Parike, 055 42 26 15, Hotel Moriaan, Brakel, 055 42 31 93 en Het Leerhof, Parike, 055 42 02 43.

Bezoeken worden aangevraagd bij de molenaar Paul Verschelden (zie laatste pagina).

De molen zoals hij eens pronkte in volle glorie met het molenhuis er nog bij (datum foto onbekend).

EEN HISTORISCHE NOTA

Op de kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden opgenomen op initiatief van Graaf de Ferraris in de periode 1771-1778, komt de Verrebeekmolen niet voor. Daarentegen, op het primitief kadasterplan van 3.11.1825 wel, met de perceelnummers n° 565-Molen 4a 10ca en n° 564-Land 3a 20ca. **Bijgevolg moet binnen deze tijdsspanne de molen gebouwd zijn.**

Het landboek van Oprakel, aangevat in 1774 en aangevuld tot 1859 heeft een eerste aanduiding. In 1781 verkoopt Adrianus Moreels aan Judocus De Volg, gewezen molenaar op de houten "Steenpaalmolen", 23 roeden uit een perceel van 148 roeden op "Verrebeke Cauter".

Van dan af, en nog meer na lezing van andere gegevens, wordt de situatie verward in een periode waarin de feodale wereld uit haar voegen werd gelicht, zal het er voor onze voorouders op aangekomen zijn om te overleven en zal er veel geknoeid geweest zijn.

Op een bepaald ogenblik wordt bij een perceel van 23 roeden op de Verrebeek Cauter vermeld: "1803 de nogatie aan Wintmolen over Maroucx ex Seigneur". Nu is geweten dat de laatste heer van Oprakel, Ludovicus Benedictus Maroucx procureur-generaal was en deel uitmaakte van de Raad van Vlaanderen en de Oostenrijkers volgde naar Wenen waar hij gestorven is.

Aangezien ons land in 1795 reeds was ingelijfd bij Frankrijk is ofwel de datum onwaarschijnlijk ofwel de voornoemde naam.

De "Table alphabetique des mutations immeubles" zet ons terug op het rechte spoor. Ingevolge het overlijden van Maes Antoine Beaudouin Luc, rentenier te Gent op 1 oktober 1808 krijgen de erfgenamen een legaat van twee huizen én watermolen én windmolen, samen 79a 8ca gronden, los, vijver en weiden allen te Oprakel.

In het Rijksarchief te Ronse werden echter een aantal wettelijke passerings van de vierschaar van Oprakel ontdekt welke de oorsprong en het bouwjaar van de molen onthullen.

Jan Baptist Van Damme, geboren 11.12.1746, zoon van Adriaen en Jeanne Catherine Devos, pachters van het hof ter Bruggen, begon in 1789 aan de bouw van de molen. Dit blijkt uit het feit dat er te Oprakel slechts 1 stenen molen stond en staat naast de houten molen te Steenpaele (1757-1913) en een watermolen. Jean Baptist van Damme huwde op 9.7.1776 met Jeanne van de Sande, de enige dochter van Jozef en Marie-Anne Baudisco uit Nederbrakel. Vrij spoedig loopt de financiële situatie uit de hand en Van Damme trekt herhaaldelijk wissels die hij niet kan betalen. Was hij een onfortuinlijke of overmoedige man? Had deze boerenzoon uit een groot gezin voor wie op het ouderlijk hof geen plaats was, het te groots gezien? In alle geval stapelden de schulden zich op tot onoverkomelijke grootte en werd de inboedel verkocht.

Uit deze processtukken leren we wel dat reeds in 1789 aan de molen gebouwd wordt, deze dankzij de aard van de schuldeiser zoals op 13 april 1790 "... door de heer Gruus, ontvanger van de Hertog van Merenberg voor een partij bomen door Van Damme gekocht op 20 en 21 maart 1783..."

Na de uitverkoop van de goederen Van Damme en voor het overlijden van de rentenier Maes kan er omtrent de geschiedenis van de molen weinig met zekerheid bepaald worden.

Deze foto dateert van omstreeks 1932 en is genomen vanaf Verrebeke. Telgen van de families Gijsselincx, De Vos, Jourquin, Vandemenschbrugge, De Prez vormen het decor.

Zo zag de Verrebeekmolen eruit omstreeks 1948.

Een maalstoel zoals er één in de Verrebeekmolen aan het werk is.

In de staart van de molen staat de datum 1803 gebeiteld wat hoogstwaarschijnlijk de afwerkingsdatum was, gezien de omwenteling plus de lamentabele beginbouwjaren, is dit niet onwaarschijnlijk.

Josse Jean Maes te Gent was officier en algemeen betaalmeeester van het Frans leger in het Schelddepartement en werd na de Franse revolutie en wellicht dankzij de Franse revolutie de grootste grondbezitter van Oprakel. Hij verwierf de gronden van de toenmalige heer van Oprakel en bezat te Oprakel bij de opmaak van de eerste kadastrale legger 104 ha 02a 90ca waaronder ook de Verrebeekmolen. Ondertussen had hij zich ook "Maire" van Oprakel laten benoemen. Na diens dood wordt de molen toegekend aan Hyancinthus Mathot uit Gent.

De molen was in 1818 verpacht aan Jacobus Marroyen. In 1835 vinden we Livinus Jacobs uit de Borrekens te Oprakel. Vanaf 1840 is hij verpacht aan Francis van de Haute aan 300 BF per jaar. Hij is er gebleven tot 1855. Kort nadien verkocht de nieuwe eigenaar al zijn bij erfenis gekregen goederen. De openbare verkoping had plaats op het gemeentehuis van Oprakel op 31 maart en 14 april 1846. De molen werd toegewezen aan Amelie Baertsoen, wed. Pieter Malfait uit Gent. Vanaf 1855 hebben we als pachter molenaar Louis van den Bossche. Het duurde tot 1890 vooraleer de molen eigendom van de molenaar werd. Toen immers werd de molen verkocht aan Benjamin van Ceunebroeck-Geens door de erfgenamen van Karel-August de Ligne Capreaux uit Rijsel. Van Ceunebroeck liet verbouwingswerken uitvoeren en verkocht in 1892 de molen aan Vital Roman.

In 1919 werd in de molen een elektrische motor in werking ge-

De aftakeling sloeg toe en omstreeks 1966 zag de molen er zo uit. Een telg van de families Dekoninck en Robbens poseren.

De familie Dekoninck uit Oprakel poseert voor de molen omstreeks het jaar 1941.

steld en in 1927 werd **Remi Roman-Dusong** eigenaar-molenaar. In 1946 werd de molen verkocht aan André Donckerwolcke, die in 1953 de kap en gevlucht van de molen verwijderde.

De molen werd in 1972 verkocht aan **Raphaël De Moor** die instandhoudingswerken uitvoerde. Met KB van 27.11.1978 wordt de molen gerangschikt als monument en de onmiddellijke omgeving als dorpsgezicht. Tijdens de beruchte storm van 27 november 1983 werden de noodkap, de daklijsten, de staart en de eg afgerukt. Daarna werd de molen opnieuw afgedekt.

Als besluit laten we **Paul Bauters** aan het woord uit zijn boek: "Eeuwen onder wind en water".

"Dit is een bijzonder mooi gelegen grondmolen met een zetelkap in de "vergeten" zuidelijke uithoek van Oost-Vlaanderen, een vergetelheid die onder sommige oogpunten een zegen is geweest...". De dramatische financiële geschiedenis van de bouwheer Jan Baptist Van Damme geeft aan dit monument een tragische dimensie, des te meer daar Van Damme blijkbaar goed wist waar en hoe hij de molen moest laten optrekken! Hier hangt in het landschap nog iets van de oorspronkelijk natuurlijke pracht en van de wezenloze tijdloosheid van het oeroude steenkolenwoud in de verte. Van Damme zag de dingen groots maar misschien was hij niet realistisch genoeg om zijn visie te betalen."

Wie rond deze molen vertoeft kan aan zijn nagedachtenis niet ontkomen... Allemaal zoveel redenen om dit **unieke monument** in ere te herstellen.